

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a articolului 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional
(examinarea recursului în procedura contravențională)

(Sesizarea nr. 6g/2015)

CHIȘINĂU

12 mai 2015

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:
DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dlui Sergiu Stratan, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 26 februarie 2015
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 26 februarie 2015 de Curtea Supremă de Justiție, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional.

2. Autorul sesizării pretinde că lipsa împuternicirilor instanței de recurs în procedura contravențională, de rejudecare a cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri, contravine articolelor 4, 8, 15, 16, 18, 20, 26, 53, 54, 116 și 119 din Constituție, precum și articolelor 6 § 1 și § 2, 7, 13, 14 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și articolului 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 16 aprilie 2015 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudica fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului și Guvernului.

5. La ședința publică a Curții Parlamentul a fost reprezentat de dl Ion Creangă, șeful Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Sergiu Gurduza, viceministru al justiției. Reprezentantul autorului sesizării nu s-a prezentat.

CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

6. La 28 decembrie 2012 agentul constatatator din cadrul Inspectoratului General de Poliție, mun. Chișinău, Stanislav Poiată, a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție, prin care Alexandru Prus a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de articolul 242 alin. (2) din Codul contravențional și sancționat cu amendă contravențională în mărime de 50 unități convenționale, cu aplicarea a 6 puncte de penalizare.

7. Procesul-verbal cu privire la contravenție a fost contestat de către contravenient în instanța de judecată. La 10 septembrie 2014, prin încheierea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, contestația înaintată de către Alexandru Prus împotriva procesului-verbal din 28 decembrie 2012 cu privire la contravenția prevăzută la articolul 242 alin. (2) din Codul contravențional a fost respinsă ca neîntemeiată.

8. Împotriva încheierii menționate, contravenientul a declarat recurs. În cadrul examinării recursului, acesta a înaintat o cerere, prin care a solicitat sesizarea Curții Constituționale privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor articolului 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional.

9. Prin încheierea Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 22 decembrie 2014, s-a dispus suspendarea procedurii de recurs și informarea Curții Supreme de Justiție, în vederea sesizării Curții Constituționale privind verificarea constituționalității prevederilor art. 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional.

10. La 23 februarie 2015, Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat Hotărârea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor articolului 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional, prezentând sesizarea Curții Constituționale pentru soluționare.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

A. Legislația națională

11. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 119

Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

12. Prevederile relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (M.O., 2009, nr. 3-6/15) sunt următoarele:

Articolul 462

Hotărârea judecătorească

„(1) Hotărârea judecătorească va fi legală, întemeiată și motivată.

(2) Hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă și dispozitiv.

(3) Partea introductivă cuprinde:

a) data și locul emiterii hotărârii;

b) denumirea instanței judecătorești;

c) numele și prenumele judecătorului, ale grefierului și ale părților, mențiunea despre participarea părților la ședințe;

d) datele privitoare la persoana contravenientului (numele, prenumele, data și locul nașterii, adresa);

e) norma contravențională în al cărei temei a fost pornit procesul contravențional.

(4) Partea descriptivă cuprinde:

a) circumstanțele constatate în judecarea cauzei;

b) probele pe care se întemeiază concluzia și motivele de respingere a probelor;

c) norma contravențională pe care se întemeiază soluționarea cauzei.

(5) Dispozitivul cuprinde:

a) soluția privind încetarea procesului contravențional; sau

b) soluția cu privire la vinovăția persoanei de săvârșirea contravenției imputate și, după caz, la stabilirea sancțiunii contravenționale, la aplicarea măsurii de siguranță sau la înlăturarea executării sancțiunii.

(6) Pe lângă cele menționate la alin.(5), dispozitivul va cuprinde, după caz, soluția referitor la:

- a) corpurile delictive;
- b) modul și termenul de atac al hotărârii judecătorești;
- c) alte chestiuni privind justa soluționare a cauzei contravenționale.”

Articolul 465 Recursul

„(1) Hotărârile judecătorești contravenționale pot fi atacate cu recurs.
[...].”

Articolul 473 Decizia instanței de recurs

„(1) După examinarea recursului, instanța de recurs adoptă una dintre următoarele decizii:

1) respinge recursul și menține hotărârea atacată dacă recursul:

- a) este tardiv;
- b) este inadmisibil;
- c) este nefondat;

2) admite recursul, casând hotărârea atacată, și dispune rejudecarea cauzei în primă instanță.

(2) Decizia instanței de recurs se pronunță integral sau doar dispozitivul, urmând a fi redactată în cel mult 3 zile.”

Articolul 474 Conținutul deciziei instanței de recurs

„(1) În decizia instanței de recurs se va indica:

- a) data și locul pronunțării;
- b) denumirea instanței care a emis hotărârea atacată;
- c) numele și prenumele membrilor completului de judecată, precum și ale procurorului, agentului constator, apărătorului și interpretului/traducătorului dacă aceștia participă la judecarea recursului;
- d) numele și prenumele recurentului, calitatea lui procesuală;
- e) numele și prenumele persoanei sancționate sau în a cărei privință este clasată procedura contravențională;
- f) numele și prenumele victimei, iar în cazul persoanei juridice, al reprezentantului victimei dacă participă la judecarea recursului;
- g) dispozitivul hotărârii atacate;
- h) fondul recursului;
- i) temeiurile de drept care au dus la respingerea sau la admiterea recursului, motivele adoptării soluției;
- j) una dintre soluțiile prevăzute la art.462 alin.(5) lit.a) și b);
- k) mențiunea că decizia este irevocabilă.

[...]"

13. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (M.O., 2003, nr. 104-110/447) sunt următoarele:

Articolul 449 Decizia instanței de recurs

„(1) Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii:

1) respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă:

- a) recursul este nefondat;
- b) recursul este depus peste termen;
- c) recursul este inadmisibil;

2) admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, și ia una din următoarele soluții:

a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod;

b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri;

c) dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare.

(2) Adoptarea deciziei și întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 și 418, care se aplică în mod corespunzător.”

B. Legislația internațională

14. Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6 Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în

împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

[...]"

Articolul 7 Nici o pedeapsă fără lege

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul în care a fost săvârșită, nu constituia o infracțiune, potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea care era aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii.”

Articolul 13 Dreptul la un recurs efectiv

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

Articolul 14 Interzicerea discriminării

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Articolul 2 din Protocolul nr. 7 Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală

„1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, așa cum acestea sunt definite de lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.”

ÎN DREPT

15. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează în esență decizia luată de către instanța de recurs în procedura contravențională, și anume decizia de a respinge recursul sau de a-l admite, cu remiterea acestuia la rejudecare în prima instanță, fără ca instanța de recurs să dețină împuternicirea de a emite o nouă hotărâre.

16. Astfel, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexe, precum dreptul la un proces echitabil, cu particularitățile sale, și anume dreptul la un recurs efectiv și dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală.

A. ADMISIBILITATEA

17. În conformitate cu decizia sa din 16 aprilie 2015, Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

18. Articolele 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale abilitază Curtea Supremă de Justiție cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

19. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional.

20. În contextul alegațiilor reprezentantului Guvernului, potrivit căruia Codul contravențional nu cuprinde reglementări privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și, respectiv, sesizarea urmează a fi respinsă, Curtea reține că prerogativa instanței de jurisdicție constituțională de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate și competența Curții Supreme de Justiție de a sesiza este consfințită în articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție.

21. Dispozițiile art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituție relevă una din atribuțiile Curții Constituționale de a se pronunța asupra constituționalității legilor și altor acte normative cu caracter coercitiv, general și obligatoriu, ce au incidență asupra examinării unui litigiu de către o judecată ordinară, procedura de control fiind inițiată pe cale de excepție de către această instanță prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

22. Excepția de neconstituționalitate presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată, fără a face distincție între categoria litigiilor examinate.

23. În acest context, Curtea reține că, prin *Hotărârea nr.15 din 6 mai 1997* cu privire la interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova, a statuat:

“[...] Excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal. [...]”

24. Curtea reține că prevederea contestată, fiind o normă procedurală, ce vizează însăși soluția instanței de recurs la examinarea recursului contravențional, are incidență directă asupra cauzei contravenționale examinate de către instanța de drept comun.

25. De asemenea, Curtea atestă că prevederile contestate ale articolului 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional nu au mai făcut obiectul controlului constituționalității.

26. Prin urmare, Curtea apreciază că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există nici un alt temei de sistare a procesului în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

27. Curtea reține că autorul sesizării a invocat pretinsa încălcare a articolelor 4, 8, 15, 16, 18, 20, 26, 53, 54, 116 și 119 din Constituție.

28. Astfel, cu referire la invocarea articolelor 4 și 8 din Constituție, Curtea menționează că aceste norme constituționale comportă un caracter generic, constituie imperative de ordin general-obligatoriu, stau la baza oricăror reglementări și nu pot constitui repere individuale și separate.

29. La fel, Curtea menționează că autorul sesizării nu a demonstrat legătura de cauzalitate a articolelor 16, 18 și 53 cu prevederile contestate.

30. Astfel, pentru a elucida aspectele abordate în sesizare, Curtea va opera, în special, cu prevederile articolului 119 combinat cu articolul 20 din Constituție. De asemenea, prezenta cauză va fi examinată de către Curte și prin raportare la actele internaționale și jurisprudența Curții Europene.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 119 COMBINAT CU ARTICOLUL 20 DIN CONSTITUȚIE

31. Autorul sesizării a pretins că prevederile contestate vin în contradicție cu articolul 119 din Constituție, potrivit căruia:

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

32. De asemenea, autorul sesizării a menționat că prevederile contestate încalcă articolul 20 din Constituție, potrivit căruia:

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

1. Argumentele autorului sesizării

33. Autorul sesizării menționează că norma contestată defavorizează persoanele ce sunt trase la răspundere contravențională, în raport cu învinuții pe cauze penale, și, ca urmare, limitează instanța de recurs în „soluționarea echitabilă a cazurilor de către o instanță independentă și imparțială”.

34. În viziunea autorului sesizării, prin restituirea cauzei la rejudecare de către instanța de recurs fără a fi prevăzute soluțiile prezente în Codul de procedură penală, și anume competența instanței de recurs de a dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal și rejudecarea cauzei, cu adoptarea unei noi hotărâri, se încalcă dreptul la un recurs efectiv.

35. De asemenea, autorul sesizării consideră că norma contestată încalcă dreptul la apărare într-o instanță de judecată, principiul independenței instanței, principiul contradictorialității procesului de judecată, principiul examinării cauzei în termen rezonabil, dar și dreptul la un dublu grad de jurisdicție în materie penală, prevăzut de articolul 2 al Protocolului nr. 7 din Convenția Europeană.

2. Argumentele autorităților

36. Președintele Republicii Moldova, în poziția sa scrisă, a menționat că articolul 119 din Constituție urmează a fi aplicat în coroborare cu articolul 20. Astfel, luând în considerare practica Curții Europene, norma contestată în sesizare poate constitui premisa unei viitoare condamnări a Republicii Moldova de către instanța de la Strasbourg. Or, Curtea Europeană ar putea constata atât încălcarea dispozițiilor articolului 6 privind dreptul la un proces echitabil, cât și a celor ale articolului 13 privind dreptul la un recurs efectiv.

37. Potrivit opiniilor prezentate de către Parlament și Guvern, articolul 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional este în concordanță cu prevederile legislației în vigoare, respectă drepturile garantate de Constituția Republicii Moldova și cele prescrise de Convenția Europeană, argumentele autorului sesizării fiind neîntemeiate.

3. Aprecierea Curții

3.1. Principii generale

- Natura juridică a contravențiilor

38. Curtea constată că în jurisprudența sa Curtea Europeană a menționat că “în principiu, caracterul general al legii contravenționale și scopul pedepselor, care are un caracter de prevenire și pedepsire, este suficient

pentru a dovedi faptul că reclamantul a fost găsit vinovat de înfăptuirea unor acțiuni cu caracter criminal în sensul articolului 6 al Convenției (vezi *Lauko c. Slovaciei*, hotărâre din 2 septembrie 1998, Rapoarte 1998-VI, § 58). Mai mult, legea contravențională conține prevederi referitoare la chestiuni precum: circumstanțele atenuante și agravante, responsabilitatea pentru tentativa de comitere a unei contravenții, precum și legitima apărare, care indică de fapt natura penală a contravențiilor administrative.”

39. În cauza *Ozturk vs Germania* Curtea Europeană a reținut că lipsa gravității pedepsei nu poate înlătura caracterul penal inerent al unei contravenții.

40. Natura juridică a contravențiilor a fost analizată de Curtea Europeană și în cauza *Ziliberberg vs. Republica Moldova*, în care s-a reținut:

„29. [P]entru a determina dacă o contravenție poate fi calificată ca având un caracter „penal” în sensul prevederilor Convenției, prima chestiune care trebuie determinată este dacă textul normei de drept care definește contravenția aparține, în sistemul legal al statului reclamat, legii penale; apoi trebuie determinată natura contravenției și, în sfârșit, natura și gradul de severitate al pedepsei care poate fi aplicată persoanei care se face vinovată de comiterea contravenției. Toate aceste aspecte trebuie examinate, luând în considerație obiectul și scopul articolului 6 al Convenției, sensul termenilor articolului respectiv, precum și legislația Statelor Contractante (vezi, printre altele, *Garyfallou AEBE c. Greciei*, hotărâre din 24 septembrie 1997, Rapoartele Hotărârilor și Deciziilor 1997-V, p. 1830, § 32).

[...]

31. [...] Curtea reamintește că aceste criterii sunt alternative, și nu cumulative: pentru ca articolul 6 al Convenției să fie aplicat, este suficient ca contravenția respectivă să fie de natură „penală” din punct de vedere a Convenției, sau ar trebui ca persoanei declarate vinovate de comiterea contravenției să-i fie aplicată o sancțiune, care prin natura și gradul de severitate să se refere la sfera „penală” (vezi, printre altele, *Lutz c. Germaniei*, hotărâre din 25 august 1987, Seria A, nr. 123, p. 23, § 55). Acest lucru nu exclude să fie luat în considerație aspectul cumulativ al criteriilor, în cazul în care o analiză separată a fiecărui criteriu nu face posibilă elaborarea unei concluzii clare cu privire la existența unor „acuzatii de natură penală” (vezi, *Janosevic c. Suediei*, nr. 34619/97, § 67, CEDO 2002-VII).”

41. Din cele menționate, Curtea reține aplicabilitatea în cazul contravențiilor a garanțiilor în materie penală instituite de Convenția Europeană, cu particularitățile specifice.

- *Dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală*

42. Curtea menționează că articolul 20 din Constituție garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

43. În *Hotărârea nr. 2 din 19 februarie 2004*, Curtea a menționat că “accesul liber la justiție este un principiu complex, cuprinzând mai multe

relații și drepturi fundamentale, prin care se poate garanta exercitarea lui deplină”.

44. Astfel, potrivit Curții Europene, dreptul de acces la o instanță acoperă și dreptul de a introduce apel sau recurs, în măsura în care astfel de căi de atac sunt reglementate de legislația națională (*Delcourt vs. Belgia, hotărâre din 17 ianuarie 1970, § 25*).

45. Potrivit articolului 119 din Constituție, împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

46. În acest sens, prin Hotărârea nr 16 din 25 iunie 2013, Curtea a relevat:

„47. Căile de atac reprezintă mijloace procedurale, prin intermediul cărora părțile interesate au posibilitatea de a solicita și obține casarea hotărârilor judecătorești neîntemeiate sau ilegale.

48. Astfel, modul în care este reglementat controlul judiciar efectuat de către instanțele de apel și de recurs creează condiții pentru repararea greșelilor comise de prima instanță, rămânând în autoritatea lucrului judecat doar hotărârile legale și întemeiate.”

47. De asemenea, finalitatea și rațiunea căilor de atac constituie și asigurarea aplicării uniforme a legilor de către toate instanțele judecătorești.

48. Curtea reține că articolul 2 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană obligă statele contractante la instituirea dublului grad de jurisdicție în materie penală.

49. Potrivit paragrafului 1 al normei respective: „orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care acesta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.”

50. Paragraful 2 al aceluiași articol instituie excepția de la norma generală, și anume „acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, definite prin lege, sau când cel interesat a fost judecat în primă instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.”

51. În cauza *Putz vs. Austria* (3 decembrie 1993), fosta Comisie a decis că, dacă și s-ar admite că infracțiunea de “atingere a autorității justiției”, astfel cum este ea definită de legislația austriacă pertinentă, constituie o infracțiune penală, în sensul dispozițiilor art. 2 din Protocolul nr. 7, „ea reprezintă o infracțiune minoră în sensul celui de-al doilea paragraf al textului și poate, în mod justificat, să fie “sustrasă” dreptului de a se cere examinarea de către o jurisdicție superioară”.

52. Curtea reține în acest context articolul 2 al Protocolului nr. 7. Acest articol solicită ca ambele jurisdicții să fie “tribunale”, în sensul articolului 6 al Convenției. Cu toate acestea, autoritățile dispun de o marjă de apreciere în ceea ce privește competențele acordate celei de-a doua instanțe. Astfel, articolul 2 nu obligă ca cea de-a doua instanță să aibă competențe de a examina și fondul cauzei, și chestiunile de drept.

53. În cauza *Krombach vs. Franța* din 13 mai 1991, Curtea Europeană a menționat:

“ [S]tatele Contractante dispun în principiu de o marjă largă de apreciere în determinarea exercitării dreptului stabilit de articolul 2 al Protocolului 7 la Convenție. Astfel, rejudecarea de către o instanță superioară a condamnării ori a pedepsei aplicate poate implica ambele aspecte, atât fondul cauzei, cât și chestiunile de drept, ori limitată numai la examinarea dreptului. În plus, în diferite țări, inculpatul, dorind să depună apel, poate fi obligat, în unele situații, să ceară permisiunea în acest sens. Totuși, orice restricție conținută în legislația națională ce ține de dreptul la rejudecarea cauzei menționată în acest articol trebuie, prin analogie cu dreptul de acces la un tribunal conținut în articolul 6 § 1 din Convenție, să urmărească un scop legitim și să nu pună în discuție însăși esența acestui drept (a se vedea *Haser vs. Elveția* (dec), 27 aprilie 2000).”

3.2. Aplicarea principiilor enunțate în prezenta cauză

54. Curtea menționează că în materie contravențională legiuitorul a instituit calea de atac – recursul – împotriva hotărârilor judecătorești contravenționale.

55. Astfel, din dispozițiile articolelor 395 și 465 alin. (1) din Codul contravențional, Curtea constată că pot fi atacate cu recurs hotărârile contravenționale adoptate la judecarea cauzei în prima instanță, precum și hotărârile judecătorești asupra contestației împotriva deciziei organului extrajudiciar.

56. În acest sens, sub aspectul competenței instanței de recurs, potrivit articolului 473 alin. (1) din Codul contravențional, după examinarea recursului, instanța de recurs adoptă una dintre următoarele decizii: 1) respinge recursul și menține hotărârea atacată dacă recursul: a) este tardiv; b) este inadmisibil; c) este nefondat; sau 2) *admite recursul, casând hotărârea atacată, și dispune rejudecarea cauzei în primă instanță.*

57. În același timp, în cadrul procedurii penale, potrivit articolului 449 alin. (1) din Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: a) recursul este nefondat; b) recursul este depus peste termen; c) recursul este inadmisibil; sau 2) admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, și ia una din următoarele soluții: a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod; b) *rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri*; c) dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare.

58. Astfel, din analiza articolelor citate mai sus, Curtea atestă o diferență de împuterniciri ale instanței de recurs în procedura contravențională și procedura penală. Or, spre deosebire de procedura contravențională, în care instanța de recurs, potrivit articolului 449, poate dispune doar casarea hotărârii, cu rejudecarea cauzei de către instanța de fond, în procedura penală instanța de recurs dispune implicit de competența rejudecării cauzei, cu adoptarea unei noi hotărâri.

59. Cu toate acestea, Curtea menționează că restituirea cauzei pentru rejudecare, în sine, nu constituie o încălcare a articolului 119 din Constituție. Or, așa cum s-a arătat *supra*, legiuitorul dispune de o marjă largă de apreciere în determinarea exercitării dreptului stabilit de articolul 2 al Protocolului nr.7 la Convenția Europeană.

60. Curtea reține că, deși potrivit paragrafului 2 al articolului 2 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană infracțiunile minore pot fi exceptate de la obligația statului de a institui un dublu grad de jurisdicție, legiuitorul național nu a exclus contravențiile de la dublul grad de jurisdicție, reglementând, în acest sens, posibilitatea atacării cu recurs a tuturor hotărârilor judecătorești contravenționale.

61. Totuși, prin analogie cu exercitarea dreptului de acces la un tribunal, limitările dreptului garantat de articolul 2 paragraful 1 din Protocolul nr. 7 “trebuie să urmărească un scop legitim și să nu fie de natură a atinge însăși substanța acestui drept” (*a se vedea cauza X vs. Norvegia*, 26 octombrie 1995).

62. În acest sens, Curtea reține că lipsa împuternicirii instanței de recurs în vederea rejudecării recursului, cu adoptarea unei noi hotărâri în caz de admitere a acestuia, nu constituie o limitare de natură să afecteze însăși substanța acestui drept.

63. Or, din analiza procedurii recursului contravențional, Curtea atestă că acesta, potrivit procedurii de examinare, concurează cu calea de atac - apelul din procedura penală. Astfel, la examinarea recursului, pot fi invocate temeiuri atât de drept, cât și de fapt, care determină administrarea de noi probe de către prima instanță.

64. Mai mult, potrivit articolului 474 din Codul contravențional, intitulat „Conținutul deciziei instanței de recurs”, în decizia instanței de recurs se va indica „fondul recursului” și „temeiurile de drept care au dus la respingerea sau la admiterea recursului, motivele adoptării soluției”.

65. Astfel, concluzia instanței de recurs, expusă în decizia prin care s-a casat hotărârea, urmează a fi analizată de instanța ierarhic inferioară, care va rejudeca recursul în vederea înlăturării erorilor comise.

66. În același timp, Curtea menționează că, în vederea asigurării unui proces echitabil, rejudecarea cauzei se efectuează de către un complet de judecată diferit față de cel care a adoptat hotărârea casată de către instanța de recurs.

67. În concluzie, Curtea reține că prevederea articolului 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional, potrivit căreia instanța de recurs în procedura contravențională, la admiterea recursului, dispune rejudecarea cauzei de către prima instanță, nu contravine articolelor 20 și 119 din Constituție.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se respinge* excepția de neconstituționalitate a Curții Supreme de Justiție.

2. *Se recunoaște constituțional* articolul 473 alin. (1) pct. 2) din Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008.

2. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 12 mai 2015
HCC nr. 10
Dosarul nr. 6g/2015